

Wandelen in het licht

Preek over 1 Johannes 1:7-10

Te lezen: 1 Johannes 1:5-2:11
Utrecht-Zuilen, 3 september 1972

U weet allen wat liegen is.

Jan is op school niet zo goed in rekenen. Op een avond kan hij met geen mogelijkheid uit de sommen komen die hij als huiswerk heeft op gekregen. Vandaar dat zijn vader hem tenslotte een handje helpt. En niet zonder resultaat. Want de volgende morgen blijkt Jan tot verbazing van meester en klasgenoten alle sommen goed te hebben. 'Geweldig', feliciteert meester Jan, 'heb je die sommen helemaal zelf opgelost?' 'Jazeker', antwoordt Jan, met een stalen gezicht de hulp van zijn vader verzwijgend. Liegen is: De zaken anders voorstellen dan zij in werkelijkheid liggen. Een leugenaar is iemand die niet overeenstemming spreekt met de feitelijke stand van zaken.

Wat is voor een christen de stand van zaken in de wereld? Hoe liggen de feiten? Johannes geeft een heel duidelijk antwoord op deze vraag. Hij zegt: Zo staan de zaken ervoor in de wereld: Het licht schijnt in de duisternis. In Jezus Christus is het licht dat God op de eerste scheppingsdag ontstak, opnieuw in de duisternis van deze wereld doorgebroken. Het 'Er zij licht' van het eerste scheppingswoord klinkt opnieuw in het vleesgeworden scheppingswoord Jezus Christus. Jezus zegt in het Johannesevangelie van zichzelf: Ik ben het licht der wereld, wie mij volgt zal nimmer in de duisternis wandelen, maar het licht des levens hebben.

In de stralen van het licht dat God als eerste van alle dingen schiep, wisten Adam en Eva hoe zij door de paden van het paradijs moesten wandelen. En wie in het licht van Jezus Christus wandelt, weet hoe hij zijn weg door dit leven heeft te kiezen.

Zo staan na de komst van Jezus Christus de zaken ervoor in de wereld: Het licht schijnt opnieuw in de duisternis. En zoals wij vanmorgen in zijn eerste brief lazen: 'De duisternis gaat voorbij en het waarachtige licht schijnt reeds'. Omdat dit de stand van zaken is, zijn er twee vormen van leugen mogelijk:

Allereerst je kunt net doen of er geen licht verschenen is. Je kunt in de praktijk van je leven ontkennen dat in Jezus Christus het scheppingslicht weer is ontstoken. Je kunt het in je levenswandel loochenen dat het licht weer verschenen is dat je de weg wijst door de wereld, dat aangeeft hoe je hebt te gaan en staan tussen je medemensen. Deze vorm van leugen bedoelt Johannes, wanneer hij schrijft: 'Indien wij zeggen dat wij gemeenschap hebben met God en met Jezus Christus en in de duisternis wandelen, dan liegen wij en doen de waarheid niet'. Zoals velen van u zich zullen herinneren, hebben wij verleden week bij deze kant van de zaak onze aandacht bepaald.

Maar er is nog een andere vorm van leugen mogelijk. Zo liggen de feiten. Het licht schijnt in de duisternis. Je kunt het licht loochenen. Maar je kunt ook de duisternis ontkennen! Je kunt net doen alsof er geen duisternis is, die verdreven moet worden. Deze vorm van leugen heeft Johannes op het oog wanneer hij schrijft: 'Indien wij zeggen dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en de waarheid is in ons niet. Indien wij zeggen dat wij niet gezondigd hebben maken wij Jezus Christus tot een leugenaar en zijn woord is in ons niet'. Op deze avondmaalszondag kiezen wij deze kant van de zaak tot onderwerp van de prediking.

Door de eeuwen heen zijn er mensen geweest die met hun hand op de eerste Johannesbrief ontkenden dat een christen ook maar iets met duisternis en zonde van doen heeft. Zij verwijzen daarbij vooral naar het derde hoofdstuk van de brief, waar staat te lezen: 'Eenieder die uit God geboren is, doet geen zonde'.

Dat staat er dan toch maar. En wij moeten daarbij nog toegeven, dat deze zin niet geheel onverwachts uit de pen van Johannes is komen vloeien.

U zult het de voorgaande zondagen misschien al wel bespeurd hebben: Johannes heeft de neiging om christenen te tekenen als mensen die het volmaakte leven weer of al zijn binnengestapt.

In Jezus Christus is het ware menselijke leven, dat God 'in den beginne' schiep, weer grijpbare realiteit geworden. Via de keten van Jezus Christus, de apostelen en de gemeente wordt dit ware leven doorgegeven aan ieder die het ontvangen wil. En verder beschrijft Johannes Jezus Christus als het scheppingslicht, dat in hem voor de tweede keer in de duisternis van de wereld is doorgebroken. In de omgeving van Jezus Christus is het leven opnieuw begonnen.

Volgens Johannes zijn christenen een soort herboren paradijskinderen. En de gemeente een herleeftde schepping. Alles is vol van licht en waarachtig leven.

Inderdaad zegt Johannes onomwonden dat in Jezus Christus het licht en het leven present zijn. Maar dit moet begrepen worden tegen de achtergrond van een strijdsituatie.

Het licht is verschenen; dat wil zeggen: het is bezig de duisternis te verdrijven.

Het ware leven is verschenen; dat wil zeggen: het is bezig de dood te overwinnen.

Wandelen in het licht dat Jezus verspreidt, betekent in de strijd gewikkeld zijn met de duisternis. Het is daarom een even grote leugen de werkelijkheid van de duisternis te ontkennen als de werkelijkheid van het licht te ontkennen. Christenen zijn mensen die gewikkeld zijn in een strijd om diegenen te worden die zij al zijn.

U kent het verhaal van die jongen die zo graag de zee op wilde? Toen hij zestien jaar was gaf zijn vader toestemming en monsterde hij aan als lichtmatroos. Als een echte zeeman, compleet met matrozenpak en muts, voer hij voor zijn eerste tocht de haven uit. Maar enkele mijlen buitengaats begon de inhoud van zijn maag te deinen als de golven van de zee. En weldra hing onze vriend over de reling de vissen te voeren. Hij was zeeman, maar hij moest het nog worden!

Christenen zijn kinderen des lichts, maar tegelijk moeten zij het nog worden. Want zij zijn gewikkeld in een strijd met de voorbijgaande duisternis.

Ik meen dat wij Johannes in deze geest moeten verstaan wanneer hij in het derde hoofdstuk van zijn eerste brief schrijft: 'Eenieder die uit God geboren is, doet geen zonde'.

Een christen is 'uit God geboren'. Dat is zijn afkomst die zijn toekomst bepaalt.

Vanwege zijn afkomst uit God is zijn toekomst het zondeloze leven in het volle licht.

Die afkomst en toekomst bepalen ook zijn heden. Maar dit heden is gekenmerkt door strijd. Hij heeft te strijden tegen de duisternis en tegen de zonde die hem vanwege zijn afkomst en zijn toekomst wezensvreemd zijn, maar wel voortdurend belagen. Het licht schijnt in de duisternis. En de duisternis gaat voorbij. Dat is de situatie van een christen. Dat is de situatie van de gemeente.

In deze situatie van voorbijgaande duisternis viert de gemeente het avondmaal. Het avondmaal is het feest van het licht dat in de duisternis schijnt.

Het avondmaal wordt niet gevierd in een situatie waarin alles licht is en geen duisternis verdreven hoeft te worden. Adam en Eva in het paradijs vierden geen avondmaal.

En in het Koninkrijk van God zal de avondmaalsviering veranderd zijn in de viering van het bruiloftsmaal van het Lam.

Het avondmaal is bestemd voor onze tijd waarin het licht met de duisternis strijdt en haar verdrijft.

Christenen zijn strijders aan de frontlinie van het licht, op de grens van licht en duisternis. Zij strijden om diegenen te worden die zij al zijn: Kinderen des lichts.

U kunt vanmorgen waarschijnlijk wel in uw leven de littekens van deze strijd aanwijzen. Want voor je het weet, heeft de duisternis je in de strijd van elke dag te pakken.

U hoeft zich niet flinker voor te doen dan u bent. Een strijder mag best toegeven dat hij soms dodelijk vermoeid is en momenten kent waarin hij meent dat de duisternis sterker is dan het licht.

De avondmaalstafel staat daar, waar u te strijden hebt: aan de frontlinie, op de grens van licht en duisternis. En op de avondmaalstafel staan brood en wijn: Het rantsoen voor moegestreden, gewonde strijders van het licht. De leeftocht voor de opmars naar het volkomen licht, waar de duisternis overwonnen is.

Wie zich zo'n vermoeide, misschien wel gewonde strijder weet, wordt uitgenodigd straks van de avondmaalstafel de gaven te nemen waarmee Christus ons wil versterken.

Het licht dat in de persoon van Jezus Christus in de duisternis van deze wereld is gaan schijnen heeft twee taken.

Als het weer ontstoken scheppingslicht heeft het tot taak ons de weg door het leven te wijzen zodat wij zouden weten hoe onze levenswandel moet zijn.

Maar het in Jezus Christus ontstoken licht heeft vooral ook tot taak de duisternis te verdrijven. En als duisternis verdrijvend licht is het het licht van vergeving en reiniging van zonden. Want wat is reiniging van zonden anders dan licht dat duisternis verdrijft!

Dat het licht dat Jezus Christus verspreidt het licht van zondenvergeving is, blijkt duidelijk uit een verrassende wending die Johannes maakt in vers 8 van het eerste hoofdstuk van zijn eerste brief. Hij schrijft daar: 'Indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is, hebben wij gemeenschap met elkander'.

Je bent geneigd om te denken: Dan is alles zoals het wezen moet! Zo heeft God ons mensen geschapen. En zo heeft Hij ons in Jezus Christus herschapen. Volmaakter kan het niet. Dus nu een punt. Want er kan niet meer volgen.

Maar er staat geen punt. Er staat een puntkomma. En Johannes maakt de zin af met de opmerking: 'En het bloed van Jezus, Gods Zoon, reinigt ons van alle zonde'.

De reiniging van zonde is dus een onderdeel van de wandel in het licht!

De zogenaamde perfectionisten, die leren dat christenen die in het licht wandelen zondeloze mensen zijn, moeten zich door deze zinswending van Johannes toch wel de mond gesnoerd weten.

Het licht dat Jezus Christus verspreidt en waarin wij mogen wandelen, is niet allereerst en uitsluitend het licht van een zondeloze levenswandel. Het is eerst en vooral het licht van de vergeving van zonden. Want het is het licht dat de duisternis verdrijft.

In zo sterke mate is het licht dat Jezus Christus verspreidt, een licht dat ontstoken is om de duisternis van zonde te verdrijven, dat Johannes kan schrijven: 'Indien wij zeggen dat wij niet gezondigd hebben, maken wij hem tot een leugenaar'.

Jezus is gezonden als het licht dat de duisternis verdrijft. De duisternis ontkennen is: De zending waarmee Jezus gezonden is, in twijfel trekken, zijn identiteitspapieren niet accepteren, hem tot een leugenaar maken.

Dat wij elkaar in de kapel kunnen zien zitten, dat u de liederen uit de bundel kunt opzoeken en meezingen, dat u bij de uitgang uw geld in de collectezak kwijt kunt, hebben wij te danken aan het zonlicht.

Voor wat wij als gemeente in de kapel doen zijn wij afhankelijk van het zonlicht of bij avond van het kunstlicht.

De gemeente van Jezus Christus heeft haar plaats aan het front van het licht. Zij leeft daar waar het licht de duisternis verdrijft. Dit betekent dat de gemeente leeft bij de gratie van het licht dat de duisternis verdrijft.

Niemand zal zo dwaas zijn om op een gemeentevergadering voor te stellen de ramen van de kapel dicht te metselen en de kapel af te sluiten van het elektriciteitsnet, omdat wij het hier wel zonder licht afkunnen.

Zo moet ook niemand zo dwaas zijn om het te doen voorkomen, dat de gemeente het wel kan redden zonder het licht dat de duisternis verdrijft. Aan de frontlinie van licht en duisternis leeft de gemeente bij het licht van zondenvergeving. De gemeente leeft van het licht van de genade.

Vandaar dat de gemeente leeft van het brood der genade, dat is het avondmaalsbrood. Wie dit brood weigert, weet niet waarop het aankomt, aan de frontlinie van licht en duisternis.

Dit is de positie van de gemeente: Zij leeft van vergeving en reiniging van zonden. Je zou de gemeente een gemeenschap van vergeving kunnen noemen. De gemeente is een gemeenschap van vergeving.

Hiermee is ook de manier bepaald waarop in de gemeente mensen met elkaar omgaan. Het is vergeving wat broeders en zusters in de gemeente samenbindt.

Vergeving is het cement tussen de afzonderlijke stenen waaruit het gebouw van de gemeente is opgetrokken.

Gemeenteleden zijn geen geestelijke krachtfiguren die op de mindere prestaties en kracht van anderen neer zien. Krachtfiguren, supermensen vormen geen gemeente. Supermensen zijn bijna altijd individualisten: Zij redden het immers alleen wel. Zij hebben de ander niet nodig. Krachtfiguren hebben eerder de neiging met anderen een Olympisch toernooi te organiseren dan een gemeente te vormen. Want zij willen de sterksten zijn en niet van genade leven. Gemeenteleden zijn geen krachtfiguren, maar mensen die elkaar nodig hebben. De gemeente is een gemeenschap van genade en vergevende liefde.

Het is opvallend hoe Johannes de wandel in het licht, de onderlinge gemeenschap en de vergeving van zonde in één adem noemt. "Indien wij in het licht wandelen gelijk Hij in het licht is, hebben wij gemeenschap met elkander en het bloed van Jezus, zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde".

De reiniging van zonden en de gemeenschap in de gemeente horen bij elkaar. Wij geven elkaar de vergeving en genade door die God ons geschonken heeft.

Wanneer u straks met uw broeder en zuster van dezelfde tafel hetzelfde genadebrood eet en uit dezelfde beker dezelfde wijn drinkt die spreekt van Christus' reinigende bloed, aanvaardt u elkaar in de gemeenschap van de vergeving. U geeft daarmee te kennen dat u elkaar vergeeft en in genade accepteert zoals God u vergeeft en in genade accepteert.

En zo wordt de duisternis verdreven en overwint het licht.

Dat niemand zich deze kans voorbij laat gaan.

Amen.